

Rabobank

Position paper Rondetafelgesprek Verdienmodel Agrarische Ondernemers

17 maart 2022

Inleiding

Dit rondetafelgesprek over het verdienmodel voor agrarische ondernemers werd gepland vóór de Oekraïne-crisis. Deze crisis laat nog eens zien hoe belangrijk het is het verdienvermogen van de agrarische sectoren te versterken, ook om de gewenste verduurzaming in de agrarische sector te versnellen en te kunnen financieren.

Onze visie in het kort. Rabobank gaat voor een toekomstbestendige sector in een omgeving waar verantwoord en duurzaam kan worden geproduceerd op basis van een goed verdienmodel voor de boer. Rabobank zet zich daarvoor in via producten, proposities en partnerships. We hebben de overheid daarbij nodig om samen met de sector de transitie naar verduurzaming goed van de grond te krijgen.

Knelpunten bij financiering

De landbouwsector in Nederland staat voor grote uitdagingen om voldoende, gezond en duurzaam voedsel te produceren, met oog voor dier, milieu en klimaat. Daarbij staat voorop dat boeren een goede boterham kunnen verdienen. Dat is niet makkelijk, want het verdienmodel van boeren en tuinders staat al jaren onder druk. De sector kenmerkt zich door hoge kostprijzen, lage marges en een hoge kapitalisatiegraad.

Als dé financier van land- en tuinbouw maakt Rabobank zich sterk voor vier speerpunten die een vereiste zijn in de transitie naar een toekomstbestendige land- en tuinbouwsector. Dat is een gezond verdienmodel voor de boer, de transitie als gevolg van de klimaat- en stikstofcrisis, de energietransitie (eigenlijk onderdeel van klimaat) en tot slot de gebiedsgerichte aanpak. Aan een transitie hangt een prijskaartje. Agrarische ondernemers zullen moeten investeren in grond en bedrijfsmiddelen. Zolang een ondernemer geen gezond verdienmodel heeft, zal verduurzaming niet van de grond komen.

Rabobank ziet drie knelpunten bij het financieren van de transitie:

- Vergunningen

De stikstofcrisis zorgt voor grote onzekerheid op het boerenerf van de veehouderij. De situatie van de PAS-melders die na de uitspraak van de Raad van State in mei 2019 niet meer over een geldige vergunning beschikken, blijft voor ons een groot zorgpunt. Het hebben van een geldige vergunning is een vereiste voor financiering en dat loopt op dit moment vast, waardoor veel boeren in de knel raken.

- Extensiveren

Rabobank is voorstander van extensiveren van de landbouw, maar realiseert zich dat dit het verdienvermogen raakt. Grond en kapitaalgoederen zijn immers duur. Het is belangrijk dat de boer

dan ook een betere prijs ontvangt voor producten. Het beter verwaarden van producten is daarbij belangrijk waardoor iedere ketenschakel krijgt wat hij verdient.

- Gestegen energieprijzen

Met het conflict in Oekraïne zijn de energieprijzen naar niet eerder vertoonde niveaus gestegen. De glastuinbouwsectoren worden hard getroffen door de toegenomen energieprijzen. We zien energieprijzen die maar liefst vijftien keer hoger zijn dan de prijs van een jaar geleden. Dergelijke prijsstijgingen zijn niet één op één door te berekenen aan de consument. De sector komt hiermee direct in de knel. De energietransitie komt daardoor direct tot stilstand. Bedrijven gaan hierdoor failliet of komen stil te liggen. We hebben het hier niet alleen over bloemen en planten, maar met name over de gezonde groenten uit de Hollandse kas die o.a. de dagelijkse benodigde vitaminen verzorgen.

Niet alleen de glastuinbouwsector wordt hard geraakt, maar ook binnen de visserij-, veehouderij- en pluimveesector zien we directe gevolgen van de gestegen energieprijzen. Daar waar in januari nog voor 55 cent per liter ingekocht kon worden, ging de gasolieprijs vorige week al richting 1,20 euro.

Wat doet Rabobank?

Rabobank hanteert in het financieringsbeleid uitgangspunten voor het beoordelen van de duurzaamheidsprestaties van onze klanten. De thema's klimaat, energie, dierenwelzijn, biodiversiteit, bodemgebruik, samenwerking in de regio en sociale omgeving zijn thema's die met onze klanten worden besproken en vastgelegd in de duurzaamheidsmatrix. Klanten worden ingedeeld in de duurzaamheidscategorieën A, B, C of D. Waarbij A de hoogste duurzaamheidsklasse is en D niet aan de wet- en regelgeving voldoet. Voor de melkveehouderij is Rabobank een pilot gestart om de duurzame koplopers (A categorie) met een rentevoordeel te belonen. Dit jaar wordt de rentekorting ook uitgerold naar de tuinbouw, akkerbouw en pluimveehouderij.

Waardecreatie in Ketens (WIK)

Rabobank zet zich in voor een beter verdienmodel voor de primaire sector. Als de primaire sector niet in staat is om de transitie te maken zullen ook de overige ketenpartijen daar gevolgen van ondervinden. Daarom onderstrepen wij het belang van ketendenken. Een mooi voorbeeld is Waardecreatie in Ketens (WiK). Hierin werken supermarkten, verwerkers en boeren en tuinders samen aan het uitbouwen van ketens. Daarin is de boer een zakelijke partner met wie voor de lange termijn een onderscheidend product ontwikkeld wordt – en waarvoor de consument bereid is een structurele meerprijs te betalen. De initiatiefnemers van het project zijn LTO Nederland, NAJK en Rabobank. We werken aan een agrarische sector die waarde toevoegt aan de verwerkende industrie en detailhandel, én die meeprofiteert van die toegevoegde waarde.

Welke rol zien we voor de overheid?

Om de transitie naar een toekomstbestendige landbouw te versnellen, vragen wij de overheid om zich hard te maken voor de volgende vier punten:

- Steun voor WIK

Een eerlijke prijs voor de boer is cruciaal. Met Waardecreatie in Ketens (WIK) wordt gezamenlijk gewerkt aan een beter verdienmodel voor de primaire sector. De start is met vertrouwen gezet, maar vraagt ook om betrokkenheid en financiële ondersteuning vanuit de overheid.

- Plan voor boeren die willen stoppen

Boeren die willen stoppen moeten zo goed mogelijk begeleid worden. Wij helpen boeren bij het afbouwen van hun bedrijfsactiviteiten als ze besluiten om te stoppen, maar dat loopt niet altijd even soepel. Ze lopen nu onder andere tegen fiscale knelpunten aan. Fiscale stakingsregelingen en omschakeling van bedrijfsactiviteiten belemmeren de transitie. Wij vragen de overheid om deze belemmeringen zoveel mogelijk weg te nemen.

- Landelijk certificeringssysteem

Samen met de Raad voor de Leefomgeving en infrastructuur (Rli) is Rabobank een voorstander van een geïntegreerd certificeringssysteem (bron: Rli advies Boeren met Toekomst, december 2021). Concrete duurzaamheidseisen helpen bij het verstrekken van duurzaamheidsleningen dat hebben we nodig om de transitie in Nederland te versnellen. Wij hebben ons duurzaamheidsmatrix nu als kader, maar het zal ons helpen als de politiek zich sterk maakt voor een landelijk certificeringssysteem. Dit zal voor een meer eenduidig beleid zorgen. Ook op Europees niveau zou hiernaar gekeken moeten worden om zo tot een gelijk spelveld te kunnen komen.

- Investeer meer in innovatie

De Nederlandse land- en tuinbouw is de afgelopen 70 jaar groot geworden door kennis en innovatie. De noodzakelijke transitie zullen sneller gaan als er meer ingezet wordt op innovatie. Daarom is het vooral belangrijk om te kijken naar de boeren die blijven en die de omschakeling willen maken naar duurzame landbouw. We willen daarom dat er een hogere bijdrage uit het transitiefonds van 25 miljard ter beschikking komt voor innovatie.